

عنوان مقاله:

آسیب شناسی نظام تربیتی خانقاهی صوفیه*

محل انتشار:

فصلنامه کاوش نامه زبان و ادبیات فارسی، دوره 14، شماره 27 (سال: 1393)

تعداد صفحات اصل مقاله: 30

نویسنده:

مریم شعبانزاده - استادیار دانشگاه سیستان و بلوچستان

خلاصه مقاله:

یکی از مباحث مهم زندگی اجتماعی صوفیه در قرن ششم، آداب مریدی و مرادی و به طریق اولی اعتقاد به ولایت پیران است. «مرید» یا سالک نوپا «مراد» یا شیخی را در خانقاه برای تعلیم و طی طریق می یافت تا با قرار دادن روح و جسم خود در اختیار آن استاد و تلمذ نزد او راه های وصول به حقیقت الهی را دریابد. این نظام تربیتی علیرغم دستپروده های کمال یافته ای که به جامعه بشری عرضه کرده است، در بستر های اجتماعی گوناگون و دوره های مختلف، با فاصله گرفتن از اهداف صوفیان راستین، انحراف و کژروی هایی را نیز شاهد بوده، زبان انتقاد بسیاری را برانگیخته است. این تحقیق، به بررسی آن دسته از شیوه های تربیتی صوفیه که منجر به فاصله گرفتن برخی صوفیان متأخر از مشی و مرام صوفیان متقدم گشت، می پردازد و محدوده مورد مطالعه، مجموعه اقوال مشایخ، مندرج در متون معتبرمنثور و منظوم صوفیه از قدیمترین ایام است تا از این رهگذر، بن مایه هایی که به سرسپردگی و انحراف عقیدتی ساده دلان و سوء استفاده نیرنگباران و صوفی نمایان در قرن های بعدی منجر گشت، آسیب شناسی گردد. فرضیه تحقیق مبتنی بر آن است که هرچند صوفیان در قرون اولیه با خلوص به وادی عرفان و تصوف گام نهاده بودند، ولی وجود مولفه هایی در سنت عرفانی صوفیه که نظام تربیتی بسته رابطه مرید و مراد را تعیین می کرد، موجب شد که صوفیان از مسیر اصلی فاصله گیرند. در حقیقت، نظام تربیتی صوفیان هسته اولیه انحراف را در بطن خود داشت. زیرا با سرسپاری مرید به تعلیم مراد، وی در نظامی استبدادی و بی چون و چرایی قرار می گرفته که کرامت انسانی او به فراموشی سپرده می شده است و اختیار اعمال و آزادی اراده از وی سلب می گردیده است. چنین شیوه ای با اصول اساسی اسلام میبایست دارد. واژگان کلیدی: مرید، مراد، صوفی نمایان، آسیب شناسی، خانقاه، نظام آموزشی صوفیه.

کلمات کلیدی:

مرید، مراد، صوفی نمایان، آسیب شناسی، خانقاه، نظام آموزشی صوفیه

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1734447>

